

du (u knjizi su 831 bilješka). Sastavljač knjige je bio dosljedan u obrani »uglavnom isusovačkih rječnika« (str. 5) odlučan je u isticanju istine »da je samouki Srbin Vuk Stefanović Karadžić, s kojim je, iz političkih razloga, jezikoslovno manipulirao bečki dvorski knjižničar Slovenac Jernej Kopitar, prisutan u svim srpskim knjigama« (str. 5.). Protiv jezikoslovnih lopovština je Horvat ustao, protiv njih se uvijek bori svojim proučavanjem Kašićevih jezikoslovnih djela. Knjiga Horvatova može i mora biti poticaj znanstvenicima koji mogu ozbiljno prihvatiti njegovo djelo kao polazište za detaljnije jezikoslovno proučavanje Kašićevih djela.

Budući da sam zavičajno vezan za hrvatsko Podunavlje pažljivo sam pročitao tekstove o Kašićevim misijskim putovima. U ozbiljnoj raspravi franjevca rodnom iz Bača (pogubljen na Petrovo 1945.) pročitao sam sumnju u Kašićev prijelaz preko Dunava. No, o tome nema spomena, što ne umanjuje cjelovitost Horvatove knjige o Bartolu Kašiću.

Ante Sekulić

ANTON TOMARUT, *Smijem biti slab*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2000., str. 223.

Knjiga dr. Antona Tamaruta »*Smijem biti slab*« u izdanju »Kršćanske sadašnjosti« iz Zagreba zbir je autorovih tekstova objavljenih u »*Kvarnerskom vezu*«, »*Zvonima*«, »*Vjesniku Đakovačke i srijemske biskupije*«, »*Živoj zajednici*« i drugdje te sada sakupljen u jednoj knjizi.

Sam autor u uvodu kaže kako su tekstovi raznorodni upravo zbog naravi publikacija za koje je pisao, a povezuje ih upravo njegova osoba. U ovoj se knjizi ne radi o teološkim radovima u strogo

znanstvenom pogledu, ali oni jesu ono što im stoji u podnaslovu – »teologija za svaki dan«.

Sam naslov knjige, budući da je ponešto poetičan, možda skriva malu zamku za čitatelja, koji će, međutim, brzo otkriti kako se u njemu vješto skriva osnovana intencija i određenje ove knjige. A ona je eminentno kršćanska.

U 54 teksta Tamarut nam pruža neka vlastita promišljanja o suvremenim i vječitim temama ljudskoga života. Pritom on polazi od općih mjesta kršćanske vjere, ali se usudi zaviriti i u poneki skriveniji kutak. Pošav od biblijskih tekstova on promišlja naprosto o životu, o kršćanskim zbiljama te traži i nalazi odgovore koje takvo teološko promišljanje može ponuditi suvremenom čovjeku.

U osnovi u knjizi ćemo naići na dvije razine tekstova. U jednim je naglašen zahtjevniji teološki diskurs, a u drugim meditativan i ležerniji način pisanja. Pritom Tamarut polazi od općeprihvatljivih i već etabliranih stanovišta do prepročitavanja i ulaženja u dublju i ljudskiju zbilju. Njegovo polazište nije uvijek očekivano. Kao primjer navodim tekst »*Vjera i more*«.

Autor u ovim tekstovima baca novi snop svjetla na već uočeno, pri čemu njegov reflektor osvjetljuje pojedinosti, sklappajući ih u skladnu cjelinu. Pritom on predmet svoga promatranja ne osvjetljuje toliko psihološkim, sociološkim ili antropološkim snopom svjetla, već je njegova »lampadina« teološko promišljanje. U tome se služi crkvenim naukom, počevši od dokumenata, preko starijih autora do izabranih mišljenja suvremenijih teologa. Njegov pristup temi je ustvari teološka refleksija kojoj katkad dodaje ponešto poetsko-eseističkog načina te se tako spušta i u konkretne životne okolnosti. U Tamarutovim teološkim meditacijama ima ponešto od otačkog stila i postupka. Svoju misao

on gradi usporedbom, a uspoređujući razmišlja. Kao primjer navodim odlomak iz teksta »Križ Kristov kao mjesto susreta s Bogom«: »Možemo reći da se spasenje za čovjeka dogodilo na križu tako što je Krist kao novi Adam, prijatelj Božji i vječni Sin Očev, neposlušnost prema Bogu iskupio poslušnošću, nevjernost vjernošću, sumnju povjerenjem, oholost poniznošću, pohlepu darom. Krist je time postao život i uskrsnuće: novi čovjekov odnos s Bogom, povratni put Bogu. Kristov križ znači redefiniciju života. Život je definiran ljubavlju, požrtvovnom i predanom.« (str. 37).

Osim ovakvih tekstova u knjizi postoji više onih koji se doimaju svojom neposrednošću, iskrenošću i temeljnom ljudskošću, a s njome i upitnošću. Takav je tekst »Stranac u vlak«u. Topla ljudska i osobna priča o jednom putovanju vlakom, kada je prednost umjesto osobi dao čitanju »skrivajući se« iza novina mora nas se dojmiti, ali nas postaviti i pred slična pitanja pred kojima je zadržtao i sam autor.

Vrijednost ove knjige je i u njezinim brojnim, skoro bih ih nazvao sentencijama, odnosno novosti teoloških sintagmi. Primjerice:

- *Bog je tu posve u čovjekovim rukama*
- *Smrt je u Isusu postala dio Božjeg iskustva*
- *Bog u uskrsnuću uzima čovjeka posve u svoje ruke. Uskrsnuće je prostor Božjih mogućnosti*
- *Božje traženje čovjeka uspješno će završiti u ujelovjenju Sina Božjega, na osobiti način u njegovu vazmenom otajstvu, u smrti i uskrsnuću. Bog će konačno pronaći čovjeka u Isusu iz Nazareta, naći će Adama u Kristu.*
- *Vječnost nije mjera za duljinu, u beskonačnost produljeno vrijeme, nego oznaka za kvalitetu života, za kakvoću postojanja.*

- *Marija Magdalena prepoznala je uskrslog Gospodina onog trenutka kad je on izgovorio njeno ime, drugim riječima, prepoznala ga je u sebi, u svome imenu, u svojoj osobnoj povijesti, u činu praštanja i ljubavi.*

Tamarutova rečenica je konzistentna, stil tečan i odmjeren, osoban i razigran. Samo se ponekad može dobiti dojam kako se poneko nabranje moglo ispustiti. No, to je zanemarivo u usporedbi s bogatstvom misli koje nam nudi ova knjiga.

Ima li onda ova knjiga zamjerki? Nama, ali su se možda mogli izbjeći neki propusti. Knjiga se, to se očito vidi, radila na brzinu. Posebno bi joj dobro došle jedne dobre lektorske oči. Možda je nedostatak ove knjige i u brojnim citatima, posebice biblijskima. Ali, zašto joj to ne bi bila i prednost? U svakom slučaju ova knjiga je dobrodošla u našu kršćansku javnost upravo zbog svoje usredotočenosti na predmet i smjelosti izricanja u kojima se zrcale višeslojna poruka i mudrost. Upravo po ovakvima tekstovima, kakve nam je ponudio Tamarut, kršćanska vjera postaje danas obrazloženija i bliža, a time i prihvatljivija. Njome će se podjednako korisno moći služiti svi: i neobaviješteni i propovjednici, napredni u duhovnom životu i tražitelji – svi koji su žedni dobroga štiva. Jer: »Duhovan čovjek nije omeđen mjestom, okovan službom, ili naslovom; ne brine se tjeskobno za sutra; povjerava se vjetru Duha, ruci Nevidljivoga; predan je Božjim mogućnostima«, kaže Tamarut. U takvoj dobroj vjeri i nadi ova se knjiga predaje našim mogućnostima.

Anton Šuljić
(sastavljeno iz natuknica
za predstavljanje)